

Biblioteksplan

Danderyds kommun 2016 - 2020

Biblioteksplan Danderyds kommun 2016 – 2020

Inledning och syfte:

Biblioteksplanen tar sin utgångspunkt i kultur och fritidsplanen för Danderyds kommun 2016 – 2020 och ersätter biblioteksplanen 2007 – 2010.

Folkbiblioteken är en lagstadgad verksamhet och en central del i ett demokratiskt och hållbart samhälle för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Efterfrågan av e-böcker ökar och biblioteken anpassar sig till utvecklingen för att vara relevanta och för att nå fler användare. Krav på kvalitet har införts i den nya bibliotekslagen och det innebär att verksamheten och bibliotekets tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet. Biblioteken i Danderyd ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga, personer med funktionshinder samt äldre. Danderyd har många äldre medborgare för vilka bibliotekets verksamhet har stor betydelse.

Biblioteken i Djursholm, Stocksund och Enebyberg har egna vänföreningar som spelar en stor och viktig roll för biblioteken i sina kommundelar inte minst vad gäller programverksamheten.

Kulturpolitiska värderingar i kommunen bottenar i en hög ambition för att bidra till en god livskvalitet för kommuninvånarna. Honnørsorden är tillgänglighet, valfrihet, mångfald, kompetens, engagemang och hållbarhet.

Syftet är att denna biblioteksplan ska ge en stabil plattform för kulturens och bibliotekens utveckling och framtidsarbete i Danderyds kommun. Biblioteksplanen ska ge politiker och tjänstemän ett redskap för att kunna ta tillvara och utveckla kommunens biblioteksresurser och skapa beredskap för framtidens krav.

Kommuner och landsting ska enligt bibliotekslagen anta biblioteksplaner. Kungl. biblioteket (KB) arbetar med att följa upp hur planerna har utformats och hur de används.

Internationella och nationella riktlinjer och styrdokument

Sedan länge finns det en bred internationell samsyn om vad som är bibliotekens mål och uppgifter. I det folkbiblioteksmanifest som antogs av UNESCO år 1949 fastslogs följande grundläggande principer :

- Folkbiblioteken ska vara öppna för alla
- Folkbibliotekens tjänster ska vara avgiftsfria
- Folkbiblioteket ska finansieras med offentliga medel och vila på laglig grund.

Folkbiblioteksmanifestet uttrycker

”Frihet, välfärd, samhällelig och personlig utveckling är grundläggande mänskliga värden. De kan bara förverkligas genom välinformerade medborgare med möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter och därigenom spela en aktiv roll i samhällslivet. Medborgarnas egna deltagande i utvecklingen av demokratin är beroende av en fullgod utbildning samt en fri och obegränsad tillgång till kunskap, tankar, kultur och information. Folkbiblioteket som lokalt kunskapscentrum utgör en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället. Unesco uttrycker i detta manifest sin tilltro till folkbiblioteket som en levande kraft för främjandet av utbildning, kultur och information och som en viktig drivkraft i strävan efter fred och andlig utveckling. Unesco uppmanar därför stat, landsting och kommuner att stödja och att aktivt medverka i en utveckling av folkbiblioteksväsendet.”

I ett särskilt skolbiblioteksmanifest år 1999, utarbetat av den internationella biblioteks federationen IFLA och antaget av UNESCO, beskrivs skolbibliotekens mål och uppgifter.

Skolbiblioteksmanifestet slår fast att skolbibliotek spelar en viktig roll för utbildning, kultur, för att främja läs- och skrivkunighet och förmågan att söka information. Dess övergripande uppgift är att förmedla kunskap som är grundläggande för att delta i dagens informations- och kunskapssamhälle.

Enligt **bibliotekslagen 2013:801** är ändamålet för folkbibliotek att:

”Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.”

Barn och unga ska särskilt prioriteras för att främja deras språkutveckling och läsförståelse genom att väcka läslust. Särskild uppmärksamhet ska också ägnas de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Personer med funktionshinder ska ges tillgång till anpassade medier och teknik.

I den skollag (SFS 2012:800) som trädde i kraft år 2011 finns bl. a bestämmelser om att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Skolbiblioteken ska enligt skollagen vara en ordnad mediesamling, öppen och tillgänglig för alla lärare och elever och vara en del av skolans pedagogiska verksamhet för att stödja elevernas lärande.

I arbetet med barn och unga utgår vi också från **FN:s konvention om barns rättigheter**.

Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering som har samband med kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Alla ska bemötas med respekt och professionalitet på biblioteket.

I Danderyds kommuns övergripande mål, antagna av kommunfullmäktige finns följande mål:

- Danderyd ska vara en bra och attraktiv kommun att bo och verka i.
- Danderyd ska erbjuda sina invånare stor valfrihet i den kommunala servicen utifrån individens önskemål och förutsättningar
- Danderydsborna ska erbjudas en bra och attraktiv service. En positiv utveckling av de kommunala kärnområdena skola, barn-och äldreomsorg ska sättas i fokus.

- God ekonomiska hushållning ska vara en vägledande princip för all kommunal verksamhet.
- Kommunen ska ge goda förutsättningar för ett varierat utbud av fritids- och kulturaktiviteter
- Företag verksamma i kommunen ska erbjudas ett gott näringslivsklimat
- Kommunen ska ha låg kommunalskatt
- Danderyd ska ha en god och hälsosam miljö samt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling.

Utifrån de övergripande målen har följande inriktningsmål antagits av Kultur- och fritidsnämnden:

Danderyds bibliotek är levande centra och arenor för kultur, information, kunskap och möten mellan människor
Kulturen ska vara tillgänglig och bidra till utveckling, tillväxt och god livsmiljö.

Träffpunkt Enebyberg är en öppen mötesplats som bidrar till social samvaro och trygghet.

I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser.

Vision för biblioteken i Danderyds kommun

Biblioteken i Danderyd möjliggör fysiska och virtuella platser för information, möten och upplevelser i framtidens Danderyd. Biblioteken är en angelägenhet för alla Danderydsbor, en garanti för yttrandefrihet och ett redskap i demokratin.

Nulägesbeskrivning

Folkbibliotek

Biblioteken är de mest besökta av samhällets kulturinstitutioner och biblioteken är idag en naturlig mötesplats. I medborgarenkäten ger kommuninvånarna verksamheten ett högt och stabilt betyg.

Biblioteken arbetar utåtriktat genom bokpresentationer, kulturarrangemang, bokcirklar, utställningar, uppsökande verksamhet m.m. Folkbiblioteksverksamheten vänder sig till alla oavsett ålder, etnisk eller social tillhörighet och omfattar även grupper i samhället som på grund av ålder, sjukdom eller annat inte själva kan ta sig till biblioteket.

Verksamheten vid folkbiblioteken innefattar informations- och litteraturförmedling, barn- och ungdomsverksamhet, samarbeten med skola, förskola, uppsökande verksamhet, bibliotek som kulturellt rum samt det digitala biblioteket

Organisation och bemanning (2013)

Danderyds bibliotek är organiserat tillsammans med kulturverksamheten som en enhet i Utbildnings- och kulturkontorer under Kultur- och fritidsnämnden. Personalen består av 16 personer. Biblioteken har tillsammans 246 000 fysiska besök/år och 179 382 virtuella besök/ år, ca 194 000 utlån per år (6,0 lån/ inv.) och beståndet är ca 98 000 fysiska volymer med skriven text.

Biblioteket i Enebyberg är lokaliserat i Träffpunkt Enebyberg och tillhör organisatoriskt fritidsenheten.

Danderyds bibliotek består av ett bibliotek i varje kommunal.

Danderyds bibliotek, Mörby centrum

Invånare:	10.716
Utlån:	84.472
Utlån/inv.:	7,9
Yta:.....	683 m ²

Djursholms bibliotek i Djursholms centrum

Invånare:	9115
Utlån:	41.866
Utlån/inv.:	4,6
Yta:.....	389 m ²

Stocksunds bibliotek vid Stocksunds torg

Invånare:	6873
Utlån:	23.957
Utlån/inv.:	3,5
Yta:.....	373 m ²

Enebybergs bibliotek i Träffpunkt Enebyberg

Invånare:	5501
Utlån:.....	43.559
Utlån/inv.:.....	7,9
Yta:.....	310,7 m ²

Grundskolebibliotek

Folkbiblioteket sköter på uppdrag av skolan ett antal skolbibliotek. Det innebär att flera av personalen tjänstgör på både skola och folkbibliotek.

Enebybergs rektorsområde med bibliotek i Brage, Eneby och Hagaskolan

Fk 3-6 samt fritidshem, ca 500 elever. Utbildad skolbibliotekarie 10 tim./v.

Kevingskolan, Fk-6 samt fritidshem och hemvist, ca 380 elever Skolan har också grundsärskola med inriktning träningskola, samt en förberedelseklass med nyanlända elever. Totalt c:a 380 elever. Utbildad skolbibliotekarie 20 tim./v.

Kyrkskolan, Fk-6 med fritidshem, ca 300 elever. Skolbibliotekarie 15 tim./v.

Långänsskolan Fk-3 skola med fritidshem, Ingår i samma rektorsområde som Stocksundsskolan. Utbildad skolbibliotekarie 10 h/v

Stocksundsskolan, F-6 skola med fritidshem. c:a 500 elever. Utbildad skolbibliotekarie 20 tim./v.

De kommunala skolorna, **Vasaskolan, Mörbyskolan och Fribergaskolan** har egen anställd skol- bibliotekspersonal som sköter skolbiblioteken och deltar i kommunens skolbiblioteksnätverk.

Respektive skolledning fattar beslut om skolbibliotekets fysiska rum, öppettider, bemanning, medieanslag och vilka satsningar som ska göras inom skolbiblioteksverksamheten.

De fristående skolorna som t. ex **Elevverket, Viktor Rydbergs samskola, Ösbyskolan** har bra och aktiv skolbiblioteksverksamhet vad gäller personal, lokaler och verksamhet.

Sedan 2013 har Danderyds kommun en funktion för samordning, erfarenhetsutbyte, utbildning och nätverkande för skolbiblioteken och för biblioteksverksamheten i förskolan. Samordning gäller också de fristående skolorna och förskolorna.

Gymnasiebibliotek

Danderyds Gymnasium, ett kommunalt gymnasium med ca 1500 elever, erbjuder ett flertal teoretiska program och gymnasiesärskola.

Gymnasiebiblioteket är öppet och bemannat hela skoldagen och bemannas av gymnasiebibliotekarie på 40h/v och biblioteksassisten 20h/v. Antal öppettimmar per vecka: 40.

Marina läroverket, ett fristående gymnasium med marin profil för ca 450 elever, som också har inriktning mot ledarskap och entreprenörskap.

Viktor Rydberg gymnasium, ett fristående gymnasium med ca 460 elever, där teoretiska studier samsas med konstnärliga uttryckssätt. VRG delar bibliotek med Viktor Rydbergs samskola och har en egen anställd gymnasiebibliotekarie.

Prioriterade utvecklingsområden 2015 – 2020

För att uppnå visionen ska Biblioteken i Danderyds kommun l under åren 2015 – 2019 prioritera följande områden.

Prioriterade målgrupper

Danderyd prioriterar satsningar på barn, ungdomar, funktionshindrade samt äldre.

Nyskapande samarbeten och samverkan

Biblioteket har idag ett väl fungerande samarbete med kommunens förskolor och skolor samt med skoldatateket. Det förekommer också konstruktiva samarbeten med de privata aktörerna inom området. Dessa samarbeten ska utvecklas och fördjupas.

Samarbetet med fritidsgårdarna har kommit igång under våren 2015 och ska intensifieras med syfte att kultur- och bibliotek ska erbjudas fler ungdomar.

Danderyds bibliotek ska aktivt arbeta för att vara en del av det planerade ”Plattform Stockholm” med gemensam katalog och lånekort i Stockholms län.

Biblioteken ska fortsätta sitt goda samarbete med vänföreningarna samt med övriga föreningar.

Biblioteken ska hitta former för konstruktivt samarbete med kommunens övriga verksamheter.

Hög fysisk och virtuell tillgänglighet.

Alla bibliotek ska vara fysiskt lättillgängliga.

Den virtuella tillgängligheten på webben ska öka genom en mer utvecklad webb och flera digitala tjänster.

Personalen fokuserar på hög professionalitet, god service och ett gott värdskap.

Det nya biblioteket i Mörby centrum kommer att ha en väl genomtänkt planering, är synligt och användarvänligt med generösa öppettider.

Kultur- och fritidsnämndens inriktningsmål för Biblioteksverksamheten i Danderyd 2015-2019, antagna av kommunfullmäktige.

Danderyds bibliotek är levande centra och arenor för kultur, information, kunskap och möten mellan människor

Styrkor:

- Fyra fysiska bibliotek som är väl förankrade i sina kommundelar.
- Biblioteken i Djursholm, Stocksund och i Enebyberg har utmärkta lokaler
- Inredningen i biblioteken är flexibel.
- Starkt stöd från vänföreningar.
- Biblioteken är välkända och viktiga platser för kommuninvånarna.
- Välutbildad personal som känner sina områden.

Svagheter:

- Placeringen av Mörby bibliotek.
- Avsaknad av vänförening i Mörby
- Antalet studieplatser är för få i förhållande till efterfrågan
- Svårigheter att marknadsföra utbudet.
- Svårigheter att nå ungdomar

Ambitioner:

- Samtliga kommundelsbibliotek bibehålls
- Ökad tillgänglighet genom utökade öppettider, mer funktionell webb och fysiskt tillgängliga lokaler.
- Biblioteksverksamheten ska ha en hög fysisk och virtuell tillgänglighet
- Barn, unga och personer med någon form av funktionsnedsättning erbjuds medier och aktiviteter som är anpassade för dessa målgrupper.
- Dialogen med brukarna avseende verksamheten ökar och hittar nya former.
- Aktiviteter för barn och unga har högsta prioritet. Verksamheten för barn och ungdom ska samordnas mellan biblioteken och ett fortsatt samarbete med skolbiblioteken och förskolorna utvecklas.
- Antalet läsfrämjande aktiviteter bibehålls.
- Biblioteken utvecklas som levande centra för kultur genom på olika typer av kulturarrangemang i samarbete med kulturrenheten och föreningslivet.
- Tillsammans med barn- och utbildningsnämnden uppdateras styrdokument för skolbiblioteken.⁷
- Utbudet av aktiviteter och tjänster riktade till äldre och personer med funktionsnedsättning ska i samarbete med olika organisationer och föreningar öka.
- Skolbiblioteken ska arbeta läsfrämjande och vara en pedagogisk resurs i skolan för elever och för pedagoger.
- Biblioteket främjar barns- och ungdomars lärande genom samarbeten och gränsöverskridande arbetsformer
- Personer som har annat modersmål än svenska erbjuds medier anpassade för dessa målgrupper.
- Biblioteksorganisationen utvecklas till en helhet
- Nytt bibliotek i nya Mörby centrum etableras

Åtgärder för att förbättra målluppfyllelsen:

- Bibliotekets öppettider har utökats och organisationen ska ses över för att möjliggöra utökad öppethållande.
- MerÖppet ska införas i Enebyberg.
- Ny webbportal anskaffas som har ett medborgarfokus och gör biblioteket

mer virtuellt och lättillgängligt.

- Nya medier bejakas och prövas
- En handlingsplan och budget för mångspråk upprättas.
- Marknadsföringen av biblioteken ökas.
- Biblioteket samarbetar med förskola, skola, MVC, BVC, fritidsgårdar, föräldrar och pedagoger för att stödja och främja de utbildningsmål som anges i skolans målsättning och läroplaner.
- Samarbete med Information Danderyd utvecklas i Mörby centrum.
- Satsningar på kompetensutveckling och vidareutbildning av personalen
- Aktivt arbete och samarbete i planeringen av biblioteket och kulturens plats i nya Mörby centrum.
- En hiss installeras i Djursholms bibliotek.

I Danderyd bedriver alla nämnder kostnadseffektiv verksamhet inom sina programområden. Varje nämnd kan redovisa sambandet mellan mål, uppnådda resultat, prestationer och resurser

Styrkor:

- Välbesökt och väl nyttjad verksamhet.
- Decentraliserad verksamhet i fyra kommundelar.
- Medborgarna ger verksamheten höga och stabila omdömen över snitt i SCB:s Medborgarenkät.
- Kunnig, engagerad och lojal personal.
- Lätt att rekrytera bra personal.
- Verksamheten bedrivs inom givna budgetramar.

Svagheter:

- I och med att biblioteket består av fyra enheter är det personalkrävande och svårigheter kan uppstå med bemanningen för det generösa öppethållandet.

Ambitioner:

- Ett utökat samarbete med kommunens olika förvaltningar i syfte att nå synergieffekter och arbeta mer kostnadseffektivt.
- Bibliotekens yttre och inre lokaler ska hållas snygga och välkomnande.
- Alla elever i Danderyds skolor och förskolor ska ha likvärdig biblioteksverksamhet med tillgång till skolbibliotekarie
- Utveckla samarbete med förskolor och skolor
- Skolbiblioteken ska arbeta läsförmedlande och vara en pedagogisk resurs i skolan.
- Utnyttja digital teknik för ökad tillgänglighet och möjlighet till självservice.
- Samarbeten med andra kommuner (t.ex. upphandling) fortsätter och utvecklas i syfte att nå ekonomiska och verksamhetsmässiga samordningsvinster.
- Samarbete för en gemensam digital plattform med Stockholms län

- Aktivt deltagande i planeringen för den framtida verksamheten i nya Mörby centrum
- Medborgarna ger verksamheten goda omdömen

Åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen:

- Arbete med förankring av mål hos personalen och medverkan i att definiera aktiviteter som bidrar till måluppfyllelse.
- Utbildning och utvecklingsprogram för personalen för att skapa helhetstänkande.
- Ny webbportal anskaffas och biblioteket förbättrar sin synlighet på webben.
- Årliga utvärderingar och enkäter för att ta reda på om verksamheten tillhandahåller aktiviteter/tjänster som är välbesökta/efterfrågade.
- Utökat utnyttjande av MerÖppet i dialog med medborgarna

Uppföljning

Biblioteksplanen gäller till och med 2019-12-31 och följs årligen upp i samband med årsredovisningen.

DANDERYDS BIBLIOTEK, Mörby Centrum

E-post: bibliotek@danderyd.se

Besöksadress: Mörby centrum, plan 5

Postadress: Box 114, 182 12 Danderyd

08-568 911 87

08-568 911 90

DJURSHOLMS BIBLIOTEK

E-post: djursholms.bibliotek@danderyd.se

Besöksadress: Vendevägen 7, Djursholms centrum

Postadress: Box 33, 182 05 Djursholm

08-568 911 93

STOCKSUNDS BIBLIOTEK

E-post: stocksunds.bibliotek@danderyd.se

Besöksadress: Stockholmsvägen 45, Stocksunds torg

Postadress: Box 95, 182 07 Stocksund

08-568 911 97

ENEBYBERGS BIBLIOTEK

E-post: enebybergs.bibliotek@danderyd.se

Besöksadress: Träffpunkt Enebyberg, Eneby torg

Postadress: Box 4024, 182 04 Enebyberg

08-568 911 96

B@

